

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 12.01

Mødet genoptaget kl. 13.00

Meddelelser fra formanden**Anden næstformand (Poul Nødgaard):**

Medlemmer af Folketinget Anne Grete Holmsgaard (SF) m.fl. har meddelt mig, at de ønsker at tage følgende forespørgsel til ministeren for ligestilling og beskæftigelsesministeren tilbage:

»Hvad kan ministrene oplyse om regeringens initiativer til gennem lovgivning at sikre en ligelig fordeling af byrderne i forbindelse med graviditets- og barselorlov på tværs af brancher og mellemstore og små virksomheder?«
(Forespørgsel nr. F 44).

Forespørgslen er herefter bortfaldet.

Man genoptog herefter behandlingen af dagsordenens punkt 26, som var:

26) Forespørgsel nr. F 55:

Forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om de politiske prioriteter med hensyn til reform og styrkelse af FN og Danmarks kommende medlemskab af FN's Sikkerhedsråd?

Af Jeppe Kofod (S), Holger K. Nielsen (SF), Niels Helveg Petersen (RV), Søren Søndergaard (EL) og Jann Sjørnsen (KD).

(Forespørgslen anmeldt 16/4 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 22/4 2004).

Forhandlingen genoptoges**Peter Skaarup (DF):**

I Dansk Folkeparti synes vi, det er vældig godt, at vi her i Folketinget får en debat om Danmarks FN-politik, også set i lyset af at det ser ud til, at

Danmark måske får mulighed for at være medlem af Sikkerhedsrådet. Det kunne være rigtig spændende, hvis vi dermed fik øget indflydelse på, hvad der foregår i FN.

Også set i det lys kan man diskutere de tanker, der er rundtomkring i Europa om, at EU skal agere som ét land, én stat, og at de enkelte nationer fremover ikke skal have en selvstændig plads og kan indtage selvstændige holdninger. Den diskussion kan man tage op, fordi det klart er farligt, hvis vi fremover ikke har mulighed for at være selvstændigt medlem af Sikkerhedsrådet. Det er i hvert fald det signal, der er kommet fra konventets arbejde.

Fra Dansk Folkepartis side er vi optaget af, at FN fortsætter arbejdet for at skabe international fred og sikkerhed. Det må være førsteprioriteten for FN at mægle i de konflikter, der enten er i gang eller kan være på vej rundtomkring i verden, så vidt det overhovedet kan lade sig gøre, og det må også fremover være det vigtigste mål for FN's arbejde.

Vi synes også, at FN skal engagere sig kraftigere i bekæmpelse af terrorisme og forhindring af spredning af masseødelæggelsesvåben. Her synes vi, det har været beskæmmende, at FN ikke har kunnet stå fadder til en løsning af Irak-problemet. Det er forhåbentlig sådan, at man her omkring månedsskiftet kan blive enig om en FN-resolution, som kan give grundlag for, at FN kan engagere sig i Irak og forhåbentlig også fremover i stigende omfang være en magtfaktor i forbindelse med mægling i internationale konflikter og bekæmpelse af masseødelæggelsesvåben og terrorisme. Det er vigtige faktorer, som der skal tages hensyn til fra dansk side, når vi kan gøre vores indflydelse gældende i arbejdet.

Vi er også fra Dansk Folkepartis side optaget af, at FN bør arbejde kraftigt for at begrænse befolkningstilvæksten i den tredje verden. Det er meget, meget problematisk for verden, at der er områder, hvor folk fortsat får mange børn, og der hersker sult og underernæring, fordi landet ikke er i stand til at brødføde de børn, som fødes. Her er oplysning et nøgleord. Det er meget vigtigt, at man oplyser om de konsekvenser, det har, hvis man bliver ved med at gå i den retning, som fører til fattigdom og sult i specielt dele af den tredje verden, og her har FN også en vigtig opgave.

På flygtningeområdet er vi fra Dansk Folkepartis side noget bekymrede over, at FN ikke afgørende har fået taget hånd om de meget, meget store flygtningeproblemer, der er rundtomkring

i verden – forstået på den måde, at man ikke har været i stand til at skabe en forståelig og rimelig flygtningepolitik, som har kunnet hjælpe alle flygtninge lokalt, altså i nærområderne. Vi har oplevet, at mange flygtninge rundt omkring i verden flygter for at skaffe sig bedre vilkår, bedre bolig og bedre muligheder for at leve, altså en slags social turisme, der har gjort, at de virkelige flygtninge, der virkelig trænger til hjælp, måske ikke får den. Det bør FN blive bedre til.

I nogle rapporter er man begyndt at påpege problemerne i, at Vesten er blevet oversvømmet af bekvemmelighedsflygtninge, som måske ikke er reelle flygtninge. Det er udmærket, og det er også vigtigt, at man fortsætter arbejdet med at sætte ind i nærområderne de steder, hvor der er konflikter, og hjælper med at løse de flygtningeproblemer, der findes.

Et femte område, som vi synes er afgørende vigtigt, hvis FN fremover skal have en afgørende rolle at spille i verdenssamfundet, er bekæmpelse af epidemier. Man skal rykke hurtigt ud i samme øjeblik, man bliver klar over, at der er en epidemi på vej, og man skal også aktivt bekæmpe de store epidemier, som hænger allerede nu.

Kl. 13.05

Aids er et godt eksempel på en epidemi, som er gået over gevind, fordi man ikke har taget styringen. Den har givet enorme problemer, specielt i den tredje verden, i de senere år, og man bør blive bedre til at bekæmpe den slags problemer fra FN's side. Man gør meget – det skal ikke siges, at der ikke gøres noget, for der gøres meget – men der skal gøres endnu mere, for at FN kan være i en førende rolle.

Vi ser også gerne, som vi tidligere har debatteret her i Folketinget, at man ikke udelukker nogen lande. Vi har haft diskussionen om Taiwan, hvor man ikke kunne gøre en fuld indsats mod SARS-epidemien, fordi Taiwan ikke har kunnet og åbenbart stadig ikke kan blive observatør i Verdenssundhedsorganisationen. Alle lande bør kunne være med, og at et stort land som Kina kan blokere for, at et lille land kan blive observatør, er urimeligt.

Jeg skal afslutningsvis på Dansk Folkepartis vegne og på grundlag af de ting, som jeg har været inde på i min tale, fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget opfordrer regeringen til i FN at arbejde for

- international fred og sikkerhed,
 - bekæmpelse af terrorisme og spredning af masseødelæggelsesvåben,
 - begrænsning af befolkningstilvæksten i den tredje verden, så sult og underernæring bekæmpes,
 - at flygtningeproblemerne løses i nærområdet, ved at flygtninge beskyttes og hjælpes der, og
 - bekæmpelse af epidemier som f.eks. aids.«
- (Forslag til vedtagelse nr. V 104).

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se foran). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingerne.

Næste ordfører er fru Pia Christmas-Møller.

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg vil gerne indlede med at kvittere for, at vi har fået denne debat om de danske prioriteringer, hvis – eller forhåbentlig *når* – det lykkes os igen at blive indvalgt i FN's Sikkerhedsråd. Det er altid af stor betydning, ikke mindst for et lille land, at få direkte del i de helt centrale beslutninger, som vedrører den globale udvikling.

At udfordringerne er store, og at de er komplekse, er indlysende. På trods af utallige eksempler på utilstrækkelighed og måske også det, der er værre, er det en kendsgerning, at FN er verdenshistoriens bedste bud på at etablere en global ramme for en international retsorden, og det er det, vi hele tiden skal holde fast i. Det er den positive arv fra anden verdenskrig, og det er en vision, som heller ikke vor generation har et reelt alternativ til. Tværtimod har vi en dyb forpligtelse til at yde vort bedste, blot det ikke bliver på en sådan måde, at det bedste bliver det godes værste fjende – sagt med andre ord: Vi kan ikke droppe FN, bare fordi FN undertiden ikke lever op til forventningerne, lige så lidt som vi kan droppe at løse problemer, fordi det i en given, konkret situation ikke kan ske i FN-regi.

Netop i disse år står FN over for meget store udfordringer, og vi er i Det Konservative Folkeparti meget tilfredse med det oplæg, regeringen er kommet med angående prioriteringer. Ikke mindst er det godt, at det i forbindelse med denne debat er lykkedes at skabe nogenlunde bred enighed om, hvad Danmark især skal bruge kræfterne på. Jeg vil specifikt gerne takke Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre for virkelig at være gået det sagliges ærinde i denne sag, for

uden sammenhold, uden bredde og uden fundament i det hjemlige Folketing, når vi er på den store globale bane, har vi ikke en chance for at øve indflydelse.

Helt overordnet er det oplagt, at FN's rolle på det sikkerhedsmæssige, økonomiske og sociale område skal styrkes, og jeg er ikke i tvivl om, at når den nødvendige autoritet og handlekraft skal sikres – ikke mindst i forbindelse med FN's rolle som fredsbevarende og fredsskabende organisation – er det af afgørende betydning, at vi får styrket Sikkerhedsrådet, og det kræver en reform.

Sikkerhedsrådet er i dag indrettet på en måde, som primært reflekterer magtforholdene efter anden verdenskrig. Det er af stor betydning, at Sikkerhedsrådets legitimitet er til stede, og at Sikkerhedsrådets sammensætning reflekterer de demokratiske og magtpolitiske kendsgerninger i verden, som de ser ud i dag, og i den forbindelse er det af stor betydning, at vi i Europa kan få udviklet fælles fodslag på en sådan måde, at EU kan tale med én stemme i Sikkerhedsrådet. Det er ganske enkelt vejen til at få den europæiske stemme hørt tydeligere og få vores værdier, ikke mindst vores forventninger til en international retsorden, imødekommet i større udstrækning.

Kl. 13.10

Helt dominerende udfordringer for verdenssamfundet er naturligvis terrorisme, spredning af masseødelæggelsesvåben, fattigdom og smitsomme sygdomme. Mange forskelligartede instrumenter og virkemidler skal tages i anvendelse, og verdens despoter skal ikke alene bekæmpes med våben. Selv om det undertiden kan være nødvendigt, er det altid kun egnet som en kortvarig, midlertidig løsning.

Uddannelse og frihandel er i virkeligheden endnu vigtigere instrumenter i det lange løb, og for at sætte sådanne frihandels- og ikke mindst uddannelses-, herunder sundhedsprogrammer i gang, er der brug for bistand fra den rige verden – ingen tvivl om det. Det er i den forbindelse vigtigt, at regeringen lægger vægt på, at der følges op på handelsspørgsmålene fra Doha- og Cancún-møderne, og også finansieringsforpligtelserne, som de senest fremstod på FN-topmøderne i Monterrey og Johannesburg, skal indfries.

Sikkerhed og udvikling er to sider af samme sag. Verdenssamfundet kan ganske enkelt ikke opnå sikkerhed uden udvikling, og i den forbindelse er det vigtigt at fremhæve, hvor vigtigt det er, at håndhævelsen af Sikkerhedsrådets resolu-

tioner bliver gennemført. Jeg tænker her bl.a. på resolution 1540 fra april i år, der vedrører bekæmpelse af spredning af masseødelæggelsesvåben, jeg tænker på resolution 1373 om sikring af antiterrorforanstaltninger, og jeg tænker også på resolution 1325 fra 2000 om kvinder, fred og sikkerhed. Kvinders rolle som både ofre og resourcer skal indtænkes langt mere konsekvent, og det er i øvrigt også forudsætningen for, at det internationale samfund kan tackle de komplekse udfordringer, vi står over for.

Det turde være overflødigt at fremhæve, at jeg på Det Konservative Folkepartis vegne kan støtte det forslag til vedtagelse, som vi er medforlagsstillere til. Derfor har jeg naturligvis heller ikke brugt min taletid på at resumere de punkter, som denne vedtagelse lægger op til at opfordre regeringen til at lægge særlig vægt på i forbindelse med arbejdet i Sikkerhedsrådet.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det hr. Holger K. Nielsen som ordfører, for der er ikke anmeldt korte bemærkninger.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg vil godt takke udenrigsministeren for hans besvarelse af denne forespørgsel. Jeg synes, der var mange gode takter i besvarelsen og også mange betragtninger, der er perspektiv i.

Jeg er fuldstændig enig i, at FN skal styrkes, og jeg er også enig i, at man skal sammentænke sikkerhedspolitikken, så den bløde sikkerhedspolitik også får sin plads i det samlede sikkerhedspolitiske koncept, vi arbejder ud fra. Jeg er fuldstændig enig i, at Sikkerhedsrådet skal styrkes. Det skal afspejle den virkelighed, der findes i dag og i morgen, og ikke den, der fandtes i går, og jeg går ud fra, at regeringen også er åben over for at se på vetoreglerne i Sikkerhedsrådet, for de har en meget væsentlig betydning for den måde, Sikkerhedsrådet arbejder på, og er en svaghed i øjeblikket.

Ikke mindst synes jeg, der var nogle meget spændende betragtninger om Afrika som fokusområde. Jeg erindrer ikke, at regeringen så tydeligt har formuleret Afrika som et højprioritetsområde i det samlede udenrigspolitiske billede, som det er sket i dag, og det synes jeg der er vældig meget perspektiv i, ikke mindst hvis det også får en EU-dimension. Hvis EU kunne få Afrika som fokusområde for sin udenrigspolitik og bistandspolitik, mener jeg faktisk, der er dyb, dyb mening i at satse på en styrkelse af EU's udenrigspolitik.

Kl. 13.15

Det har noget at gøre med, at Afrika er det glemte kontinent. Det er her, fattigdommen afspejles mest forfærdeligt, og det er et kontinent, der stort set er uberørt af det fænomen, man kalder globalisering, som ikke er med i udvekslingen. Ulighederne er af en frygtelig størrelse, ikke kun i sammenligning med resten af verden, men også på selve kontinentet, og det skaber selvfølgelig nogle moralske problemstillinger for os, men det skaber også nogle helt nye sikkerhedspolitiske problemstillinger, som vi er nødt til at forholde os til.

Der var i det seneste nummer af »The Economist« en meget interessant artikel af mr. Jeffrey Sachs, der er professor ved Columbia University og rådgiver for hr. Kofi Annan. Han starter med at påpege, at Afrikas betydning for global sikkerhed er vokset dramatisk i de seneste år, og det er fuldstændig rigtigt. Hele terrorproblemstillingen har fantastisk meget at gøre med hele den afrikanske situation, og derfor er vi nødt til at føre en offensiv udenrigspolitik, som ikke mindst indtænker bistandspolitik og sammenhæng mellem bistandspolitik og sikkerhedspolitik i forbindelse med Afrika.

Men så melder problemerne sig, for der er jo mange ting, som ikke blev nævnt i besvarelsen. Jeg synes, det er svært at tage det alvorligt, at regeringen vil satse på blød sikkerhedspolitik og på Afrikapolitik, når man samtidig skærer ned i den danske ulandsbistand. Det giver mildt sagt ikke den store troværdighed og vil givetvis også svække de danske muligheder i Sikkerhedsrådet.

Der var ikke et ord om Palæstinakonflikten, og der noget, der er vigtigt i forbindelse med bekæmpelse af terrorisme, er det – som vi også har været inde på tidligere – Palæstinakonflikten. Her er det interessant, at der tilsyneladende er meget stor forskel på, hvordan forskellige lande kan håndtere FN's Sikkerhedsråds resolutioner. Når ét land gør det, er resultatet krig med frygtelige konsekvenser, som vi ser i øjeblikket, men når andre lande gør det, sker der ikke noget som helst. Kunne vi ikke finde et sted midt imellem, hvor man begynder at drage nogle konsekvenser af den israelske overtrædelse af adskillige Sikkerhedsrådsresolutioner og føre en meget mere håndfast politik over for den israelske bosættelsespolitik?

Selv om jeg godt ved, at regeringen ikke ønsker at diskutere forholdet til USA, spiller for-

holdet til USA jo en meget stor rolle i denne forbindelse. Problemet er, at det er USA, der legitimerer den israelske politik. Det er USA, der legitimerer, at Israel kan ignorere resolutioner fra FN, det er USA, der i sidste ende er temmelig lemfældig med hensyn til, hvordan FN skal fungere, og derfor er vi nødt til at have nogle mere klare meldinger fra den danske regering om, hvorvidt man vil bruge sin plads i Sikkerhedsrådet, f.eks. i samarbejde med andre europæiske lande, til at lægge et stærkere pres på USA. Det er jo ikke nogen hemmelighed, at Danmark var med i det, som hr. Rumsfeld kaldte det nye Europa sidste år, og jeg vil godt have nogle klare svar på, om der er tegn på, at Danmark vil ændre sin holdning til den amerikanske politik og specielt i FN's Sikkerhedsråd være med til at lægge et stærkere pres på USA.

Som sagt er der mange ting, som ikke blev nævnt, og derfor synes jeg alt i alt, at det ikke var en tilfredsstillende besvarelse, selv om der var adskillige gode takter i den.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så bliver det hr. Morten Helveg Petersen som ordfører.

Morten Helveg Petersen (RV):

Det Radikale Venstre har historisk set lagt stor vægt på samarbejdet i FN, når det gælder ulandsbistand, bekæmpelse af aids, konfliktløsning og folkeret. I stort set alle de store, tunge, internationale spørgsmål står FN selvfølgelig helt centralt i de bestræbelser, som det internationale samfund må udfolde for at løse problemer, og af samme grund er vi selvfølgelig stærkt optaget af udsigten til et dansk medlemskab af Sikkerhedsrådet. Jeg kan allerede nu sige til udenrigsministeren, at vi fra radikal side selvfølgelig vil følge det danske arbejde meget nøje.

Jeg synes også, der må tages en diskussion om, hvordan vi her i Folketinget tæt kan følge det arbejde, som Danmark udøver på posten. Jeg synes, det er et selvstændigt spørgsmål, hvordan vi skal forholde os her i Folketinget. Skal Det Udenrigspolitiske Nævn indkaldes hyppigere, og hvordan kan man i det hele taget sikre, at vi parlamentarisk set engagerer os virkelig meget i det forhåbentlig kommende medlemskab af Sikkerhedsrådet? Det er en selvstændig diskussion, og det kan vi måske vende tilbage til, men hermed er den i hvert fald annonceret fra Det Radikale Venstres side.

Kl. 13.20

Udviklingen af et internationalt retssamfund hænger nøje sammen med opbygningen af internationale organisationer, der besidder legitimitet og de fornødne midler til at fastsætte og håndhæve fælles retsnormer. Overordnet er FN og dets underorganer det helt naturlige centrum for løsning af problemer af global karakter og dermed hjørnesteinen i opbygningen af et internationalt retssamfund, og vi betragter FN som den paraply, hvorunder globale menneskerettigheder udvikler sig og gøres globale og gyldige.

FN-pagten og FN's Sikkerhedsråd sætter rammerne for international magtanvendelse, og FN er den organisation, som nationerne må gå til, når de ønsker at få afprøvet legitimiteten og legaliteten af deres aktioner. Samtidig giver FN's universelle grundlag og det ejerskab, alle lande føler over for FN, organisationen legitimitet til også at intervenere i lande og konflikter, når international fred og sikkerhed og/eller grundlæggende menneskerettigheder måtte være truet. Det Radikale Venstre er en varm fortaler for en aktiv linje i FN's Sikkerhedsråd med henblik på intervention til fordel for grundlæggende menneskerettigheder og demokrati.

Problemet med FN er selvfølgelig, at FN ikke er stærkere, end medlemslandene ønsker, og alligevel ofte er verdens prygelknabe. Det har vi senest set med Irakkrigen, hvor den politiske krise i NATO og EU kunne føres tilbage til FN's Sikkerhedsråd, og hvor politikere stod i kø for at tørre ansvaret af på FN og nærmest proklamere, at nu skulle FN have spillet fallit. Men sagen er, at en række lande på begge sider i konflikten svigtede deres ansvar og forpligtelser. Den sag er vist velkendt.

Små lande som Danmark – ja, alle lande – har en helt grundlæggende interesse i at udvikle FN som centrum for den internationale retsorden. Det kræver reformer, og for Det Radikale Venstres vedkommende har vi forsøgt at byde på, hvordan sådanne reformer kunne se ud. Vi har lavet et udspil med 55 konkrete forslag, og jeg skal ikke stå her og remse dem alle op, for det rækker tiden ikke til. Men lad mig hive et par centrale forslag frem:

En udvidelse af Sikkerhedsrådet, en diskussion af, hvordan Sikkerhedsrådet arbejder, og en konsensus minus et-mekanisme ville være relevant, og en større grad af automatik i Sikkerhedsrådets resolutioner kunne det også være relevant at overveje. Vi kredser også om en genoplivning af det såkaldte formynderskabråd som et delvist svar på hele den diskussion om så-

kaldte »failed states«, som jo fylder mere og mere på den internationale dagsorden.

Vi er optaget af, at FN får en kapacitet til også at kunne gribe ind militært, og i forbindelse med forsvarsforliget lægger vi stor vægt på, at den såkaldte SHIRBRIG får øget mandat og også flere aktiver. Det kan være relevant, at FN får egen efterretningskapacitet, så FN så at sige ikke kun skal aflyttes af andre, men også kan have en egen kapacitet på feltet. Det synes vi i høj grad kunne være relevant, og det kunne også være relevant at etablere et fast korps af våbeninspektører, jf. Irak, og opfølgning på deres arbejde.

Det kunne være relevant at danne en verdensmiljøorganisation, der kunne samle nogle af alle de organisationer, som i øjeblikket findes på området. Vi lægger selvfølgelig vægt på 2015-målsætningerne på ulandsbistandsområdet, og vi finder også, det er værd at tage en diskussion om de automatiske finansieringsmodeller for FN's arbejde og FN's virke.

Dette er blot sagt for at nævne nogle af de konkrete tiltag, som vi foreslår i det radikale udspil, og til sidst skal jeg sige, at vi selvfølgelig er for den vedtagelse, vi selv har været med til at fremsætte.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det Radikale Venstre er jo kendt for at gå ind for en højere udviklingsbistand, end den nuværende regering giver, og jeg er sikker på, at hr. Morten Helveg Petersen kan gennemskue og klart forstår sammenhængen mellem Danmarks evne til at arbejde for højere bistand internationalt set og vores egen vilje til at gå foran.

Kl. 13.25

Derfor vil jeg så godt spørge: Når nu hr. Morten Helveg Petersen under forhandlingerne, der har været omkring det her forslag til vedtagelse, fremlagde forslaget om, at der selvfølgelig også skulle være en pind om højere dansk udviklingsbistand for bedre at kunne kæmpe for højere international udviklingsbistand, hvad var så svaret fra de andre partier? Hvad var grunden til, at Det Radikale Venstre ikke kom igennem med det forslag?

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Det korte svar på det spørgsmål er, at vi ikke har 90 mandater endnu. Vi arbejder hårdt på den sag. Det kan jeg selvfølgelig heller ikke garantere.

re hr. Søren Søndergaard at vi opnår ved næste folketingsvalg.

Men det er klart nok, og det ved spørgeren jo også godt, hvordan Det Radikale Venstre ser på det her. Vi har i alle de finanslovsforslag, vi har fremsat i indeværende periode, opjusteret bi-standen, fordi vi gerne ville tilbage på 1 pct. af bruttonationalindkomsten. Det er velkendt også for spørgeren.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Skal det forstås på den måde, at man ikke fra radikal side overhovedet rejste det under drøftelserne, da man diskuterede det her forslag til vedtagelse?

Var Det Radikale Venstres udgangspunkt for diskussionen om et forslag til vedtagelse bare, at man skulle blive enige om et eller andet, sådan set uanset hvad? Startede man med et blankt stykke papir, og så sagde man, nu må vi finde ud af et eller andet, vi kan blive enige om, eller gik De Radikale ind med nogle udgangspunkter? Og hvad var så svaret, da De Radikale foreslog det? Eller forstår jeg det rigtigt, at De Radikale slet ikke har foreslået det i de diskussioner omkring det forslag til vedtagelse?

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Nu synes jeg ikke, det tilkommer mig sådan at referere fra de drøftelser, der har været, men jeg kan garantere spørgeren for, at regeringen er udmærket bekendt ...

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Det er hr. Søren Søndergaard. Det hedder hr. Søren Søndergaard.

Morten Helveg Petersen (RV):

Undskyld, må man ikke sige spørgeren?

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg forstod det som Søren.

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Jeg tror, jeg sagde spørgeren, men jeg beklager, formand: Hr. Søren Søndergaard.

Jeg kan garantere hr. Søren Søndergaard for, at regeringen er udmærket bekendt med vores holdning på området, og det tror jeg i øvrigt er velkendt.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg synes, at de her spørgsmål da er interessante. Det er da muligt, at hr. Morten Helveg Petersen ikke kan referere fra forhandlinger. Men kunne vi så ikke få at vide, hvis man nu ser på det her forslag til vedtagelse, hvad det er, Det Radikale Venstre i særlig grad har fået af indrømmelser dér? Hvad i det her forslag kunne ikke være fremsat af regeringen selv? Altså hvad har man fået ud af at lave det her forslag til vedtagelse sammen med regeringen?

(Kort bemærkning).

Morten Helveg Petersen (RV):

Jeg vil sige det på den led, at de samtaler, der har været, da har bevirket, at det her forslag til vedtagelse ser anderledes ud, end det ellers ville have gjort.

Jeg synes igen ikke, at det tilkommer mig at stå og fortælle spørgeren, hr. Holger K. Nielsen, ned til hvert enkelt komma, hvad det er for ord, der er ændret, men jeg kan garantere hr. Holger K. Nielsen for, at ændringer har der skam fundet sted.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Ønskes endnu en kort bemærkning? Nej, det gør der ikke. Så siger vi tak til hr. Morten Helveg Petersen.

Den næste ordfører bliver hr. Søren Søndergaard.

Søren Søndergaard (EL):

Dagens debat handler jo om mange forskellige ting, men interessen har bl.a. koncentreret sig omkring det sikkerhedspolitiske, og derfor skal jeg indlede med det.

Jeg har set, at udenrigsminister Per Stig Møller i B.T. i dag taler om muligheden for dansk medlemskab, og at det skal ses som et skulderklap. Det afføder jo spørgsmålet: Et skulderklap for hvad? Er det et skulderklap for den underminering, som vi deltog i af FN i forbindelse med Irakkrigen?

Sagen er jo, at Danmark har lagt navn og ry til en krig, som er i strid med folkeretten, og som satte FN og Sikkerhedsrådet ud på et sidespor. George Bush stillede FN's Sikkerhedsråd over for valget mellem at rette sig efter USA eller at blive irrelevant. Resultatet var en svækkelse af FN, men også af supermagten selv, og supermagtens allierede mistede international legitimitet.

Nu bruges der meget energi i nogle politiske kredse på at finde en formel for, hvordan interventioner som den i Irak kan få et folkeretligt grundlag i fremtiden. Det er f.eks. et synspunkt, som den nuværende forsvarsminister har gjort sig til talsmand for, før krigen startede sidste år.

Efter Enhedslistens opfattelse vil den vej være katastrofal. Ethvert skridt mod at velsigne Bush-doktrinens tale om ret til præventive angreb vil give USA en international magt, som efter vores opfattelse vil være til skade for hele verden.

Kl. 13.30

Vi må snarere gå en anden vej, en vej hen imod et sikkerhedsråd, der har større magt, har mere repræsentativitet, og en generalforsamling, som har større indflydelse.

Jeg synes, at den placering, masseødelæggelsesvåben og terrorismen fik i ministerens tale, er værd at bemærke og i virkeligheden dybt interessant. Vi deler selvfølgelig ønsket om at stoppe terrorisme, og vi mener, der er gode grunde til at intensivere kampen mod masseødelæggelsesvåben, hvad enten de befinder sig i Nordkorea, Iran, Israel eller USA.

Men hvad er så egentlig den danske regerings fortjeneste i denne sammenhæng, og hvad kan vi forvente i forbindelse med det danske medlemskab af Sikkerhedsrådet? Hvornår har vi f.eks. fra den danske regering hørt om bekymringer i forbindelse med de israelske atomvåben? Jeg synes, at der på det punkt er forbavsende tavst.

Jeg lyttede meget interesseret til udenrigsministerens ord om Afrika, og jeg synes, det er sympatisk, at de fattigste kontinenter får en god placering, men jeg vil nok formulere målet på en anden måde. Målet er at gøre FN til et mere effektivt instrument i fattigdomsbekæmpelse.

I vores optik betyder det, at FN's underorganisationer må gøres til mere effektive modspil til de internationale finansinstitutioner som IMF og Verdensbanken. Det vil indebære både demokratisering af institutionerne og en økonomisk styrkelse.

Det er også prisværdigt, at Danmark ifølge det foreliggende forslag skal arbejde for højere ulandsbistand og for millenniummålene. Hvad angår det sidste, har jeg svært ved at forstå, hvorfor det kun skal være i Afrika, og jeg har svært ved at forstå, hvordan en regering, der har skåret drastisk ned i ulandsbistanden, forventes at skulle gå ind i den globale kamp for højere udviklingsbistand med særlig stor troværdighed.

Det fører så over til lige præcis spørgsmålet om det forslag til vedtagelse, som er lagt frem.

For os er det fuldstændig åbenlyst, at den mulighed, ikke mindst et land på Danmarks størrelse har for at påvirke, er, at vi i praksis går foran. Og det er altså utrolig svært at gå ud med en linje, der hedder, at alle andre skal forhøje udviklingsbistanden, når vi i øvrigt selv lige har skåret ned på den. Det er ikke en linje, som er særlig troværdig. Det er ikke en linje, som er særlig bæredygtig.

Tværtimod vil en linje, der hedder, at man selv går i spidsen, at man selv forhøjer, være en måde at få andre med på, at lægge pres på andre. Det er desværre ikke det, der er lagt op til, heller ikke fra Socialdemokratiets og De Radikales side. Og det er jo derfor, at SF og Kristendemokraterne og Enhedslisten har valgt at fokusere på det og lave et forslag til vedtagelse, som lige præcis sætter fokus på det. For hvad er alle de kønne ord ellers værd?

Der er massevis af kønne ord, der kan siges i FN-bygningen i New York, men hvis man ikke selv er villig til at gå foran, hvis det bare er kønne ord, som alle andre skal udføre, og man ikke selv er villig til at gå foran, så forbliver det kønne ord og bliver aldrig udført i realiteternes verden.

Derfor er det et vigtigt forslag til vedtagelse, som SF, Kristendemokraterne og Enhedslisten har fremsat, og vi vil selvfølgelig støtte det.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så bliver det hr. Jann Sjørnsen som ordfører.

Jann Sjørnsen (KD):

Kristendemokraterne har været med til at rejse denne vigtige forespørgselsdebat. Det har vi, fordi vi mener, at FN generelt er vigtig, og i særdeleshed er det jo selvfølgelig vigtigt, at vi også i Folketinget drøfter, hvilke muligheder, hvilke prioriteter Danmark skal gøre sig forud for eventuel indtrædelse i Sikkerhedsrådet som medlem.

Derfor vil jeg også godt indledningsvis takke udenrigsministeren for besvarelsen, som jo var grundig og også nåede omkring mange af de spørgsmål, som Danmark, ikke mindst som sikkerhedsrådsmedlem, bliver konfronteret med eller på.

Det kræver i øvrigt enormt meget af et land og et lille land som Danmark at blive medlem af Sikkerhedsrådet, fordi man må forholde sig til den fulde dagsorden i sikkerhedsrådsammen-

hæng med en seriøsitet, for at vi kan få den gennemslagskraft, som vi gerne vil have.

Vi har selvfølgelig fuld tillid til, at Udenrigsministeriets medarbejdere vil gøre deres yderste for, at Danmark også kan opnå genklang for mange af de synspunkter, som udenrigsministeren gav udtryk for, og som vi også et stykke hen ad vejen selvfølgelig er enige i, på trods af at vi ikke er med i det forslag til vedtagelse, som partier, der repræsenterer et flertal, har fremlagt. Det skal jeg komme tilbage til.

KL 13.35

Jeg vil sige helt generelt, at det er vores opfattelse, at det er vigtigt, for at vi får styrket udviklingen i retningen af et internationalt retssamfund, at vi også styrker FN, og det gør vi ved at sætte mere fart i reformarbejdet i FN helt generelt og i særdeleshed også i det reformarbejde, der også kan gøre Sikkerhedsrådet stærkere i forhold til international konfliktløsning.

Konfliktløsningen er vigtig og var også nævnt i udenrigsministerens tale. Det er krisestyring og forebyggelse af konflikter også, og jeg vil godt respondere på det, som udenrigsministeren var inde på i sin tale omkring Sudan. Jeg er enig i de betragtninger, der blev gjort fra udenrigsministerens side, hvad det angår, og også i de forpligtelser, vi fra dansk side må være villige til at påtage os i den sammenhæng.

Men det er klart, at når man diskuterer internationalt retssamfund, når man diskuterer folkeretten og en styrkelse af denne, så kommer man jo ikke uden om, hvad der er sket i de sidste par år, og specielt kommer man da ikke uden om hele debatten omkring Irakkrigen.

Derfor er det vores opfattelse, uanset de mange gode intentioner, som udenrigsministeren også møder op med i dag, at det på mange måder er et lidt svækket Danmark, der går ind i Sikkerhedsrådet som medlem netop på grund af vores rolle i hele Irakkrigen, og også uanset at dagsordenen for FN i den her sammenhæng er en anden, end den var i de dage, hvor Sikkerhedsrådet var splittet på kryds og tværs i forbindelse med våbeninspektørernes arbejde og det, der siden førte til, at USA med andre lande inklusive Danmark gik enegang og gik i krig mod Irak.

Vi er glade for, at Afrika fyldte forholdsvis meget i udenrigsministerens tale, og at den dimension blev nævnt, både de glemte konflikter og også behovet for udvikling. Også 2015-målene med opfølgingskonferencen næste år. Den konference håber jeg meget at regeringen og

Danmark som medlem af Sikkerhedsrådet og i FN-samarbejdet i det hele taget vil gøre meget for bliver succesfuld, for den vil være meget afgørende for, om vi bare har en kinamands chance for at nå 2015-målene eller ej.

I den forbindelse er det efter vores opfattelse vigtigt, at også FN's særorganisationer på de enkelte områder bliver styrket, og i særdeleshed er det vigtigt, at UNDP kommer til at spille en stærkere rolle også i forhold til Verdensbanken og IMF.

Netop 2015-målene er i virkeligheden også bestemmende for, om vi kan løse mange af de andre spørgsmål, som har været fremme i debatten med hensyn til krisestyring og konflikthåndtering. Og det er baggrunden for, at vi har valgt at gå sammen med SF og Enhedslisten om et forslag til vedtagelse, som lige præcis fokuserer på det, fordi vi mener, at Danmark kan og bør gøre en forskel i forhold til alle otte 2015-mål, men jo altså også i forhold til, at vi med mulighed for at gå foran, når det gælder om at give udviklingsbistand, kan nå det, som regeringen er enig med SF og De Radikale om, nemlig at vi internationalt set skal hælde bistanden.

Der er jeg fuldstændig enig med den foregående taler i, at hvis ikke holdning følger handling på det her område, så virker det altså ikke internationalt heller, og man kan ikke gå ud og kræve, at andre lande sætter deres bistand op, når man så selv, uanset at vi stadig væk ligger højt, lige har skåret.

Så vi synes, at især den del af sikkerhedsrådsarbejdet må have Danmarks allerstørste bevidsthed, og det er derfor, vi har valgt at medvirke til at fokusere på det tema i vores forslag til vedtagelse sammen med SF og Enhedslisten.

Endelig vil jeg så også godt sige, at der decideret er en enkelt pind i det forslag til vedtagelse fra flertallet, som vi ikke umiddelbart kan kappere, og det er pinden, at EU skal tale med én stemme på lang sigt, som jeg hørte i hvert fald et fortolkningsbidrag til forståelse af den pind på, i FN's Sikkerhedsråd.

Det er ikke Kristendemokraternes politik. Så alene af den grund kan vi heller ikke være med til det forslag til vedtagelse, som er fremsat.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det udenrigsministeren.

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg vil godt takke for den brede tilslutning til FN-politikken. Jeg havde gerne set, at den var

blevet lige så bred som den 28. maj sidste år, og jeg er lidt forundret over, at en række partier har ønsket at distancere sig fra FN-politikken med henvisning til en ulandsprocent eller bistand, som overhovedet ikke fastsættes i Sikkerhedsrådet, og som man heller ikke havde med i vedtagelsen den 28. maj sidste år, som SF stemte for og Kristendemokraterne stemte for. Kristendemokraterne havde endda rejst forespørgslen, og der lavede vi så et forslag til vedtagelse, som vi seriøst nok slet ikke rodede den danske bistandsprocent ind i.

Det er så pludselig blevet hovedemnet i dag. Jeg synes faktisk, det er at fordreje FN-debatten, for det er altså ikke Sikkerhedsrådet, der beskæftiger sig med bistanden. Dertil kommer så også, at hvis Sikkerhedsrådet skulle gøre det, så er Danmark det land i Sikkerhedsrådet, hvis vi bliver medlem, som giver mest i bistand. Så hvis nogen sagde, at vi stod svækket i Sikkerhedsrådet, så er det jo noget sludder og vrøvl. Vi står som det stærkeste land i Sikkerhedsrådet i forbindelse med bistanden.

Kl. 13.40

Så jeg synes faktisk, det er skuffende, at den seriøse debat, vi skulle have haft omkring arbejdet i Sikkerhedsrådet, i alle de spørgsmål og svar til ordførerne, som vi har hørt, har drejet sig mere om indenrigspolitisk drilleri end om at prøve at sætte Danmark ind på den store scene. Men det skal jo ikke forhindre den danske regering og det flertal, der står bag regeringen, i at spille den rolle, som vi mener skal spilles.

Her vil jeg godt sige til hr. Morten Helveg Petersen, at selvfølgelig skal vi sørge for, at vi har en bred enighed omkring dansk udenrigspolitik, som vi hele tiden har arbejdet for, og som vi heldigvis også har. Men vi skal bare være opmærksomme på, og det vil jeg godt sige til Folketinget, at Danmark jo er betroet et medlemskab af Sikkerhedsrådet for ikke alene at varetage Danmarks interesser. Vi skal også varetage valggruppens interesser, og vi skal også varetage mere end valggruppens interesser, for hvis alle valggrupper kun varetog deres egne interesser, så kunne der jo aldrig nogen sinde opnås en enighed i Sikkerhedsrådet. Det vil sige, at vi altså også skal tage globale hensyn.

Det siger jeg kun for at sige, at vi må, ligesom da vi havde EU-formandskabet, være klar over, at det er en rolle, vi må løfte op over dansk indenrigspolitik. Det er en rolle, hvor man må være klar over, at Danmark skal være villig til og modig nok til at påtage sig et ansvar og også en

stillingtagen. Men selvfølgelig skal vi sørge for en metode og et niveau, hvorpå vi kan holde en dialog, så det ikke bliver fjernet fra hinanden. Men vi er nødt til at være frie til at kunne træffe dispositioner i Sikkerhedsrådet efter bedste overbevisning.

Derfor har jeg jo også tidligere kritiseret de seks medlemmer af Sikkerhedsrådet, som ikke meldte ud omkring Irakkrigen, som også spillede en rolle her i dag. Man er jo ikke medlem af Sikkerhedsrådet for ikke at mene noget. Hvis man synes, det er rarest ikke at mene noget, så skal man jo holde sig væk fra Sikkerhedsrådet. Og det synes jeg var en stor fejl af de seks. Alle tager dem jo til indtægt, uden at nogen ved, hvor de ville ende.

Derfor vil jeg bare sige her til Folketinget, at vi er der for at mene noget, og vi skal selvfølgelig også sørge for at holde den kontakt, vi skal have. Men Danmark er altså mere end Danmark, for hvis man kun var sit eget land, så skulle der være 180 medlemmer af Sikkerhedsrådet, og det er der jo ikke.

Så vil jeg godt kommentere nogle af ordførerindlæggene. Hr. Jeppe Kofod taler om, at jeg burde have talt om splittelsen i FN omkring Iraksituationen. Selvfølgelig var der splittelse i FN. Der var enighed om slutmålet: afvæbning af Saddam Hussein. Det var der hele vejen igennem. Det, der var uenighed om, var tidspunktet, timingen, og der var uenighed om, hvor lang tid våbeninspektørerne skulle have.

Jeg synes faktisk, man er kommet videre end den uenighed, fordi man jo så med de efterfølgende resolutioner i enighed opfordrede verden til at komme ind og stabilisere. Man sagde meget fornuftigt og klogt: O.k., der var vi uenige. Vi har nu en situation, den situation skal vi løse til gavn for irakerne.

Der synes jeg faktisk, det har været glædeligt at se, at Sikkerhedsrådet f.eks. med 1511 i enighed gik ind og gav den opfordring, ligesom jeg jo også håber og regner med, at der bliver enighed om den resolution, som skal legitimere den nye irakiske regering.

Jeg synes også, det er vigtigt at understrege, at Sikkerhedsrådet altså også har nogle problemer. Der var en, der var inde på vetoreglerne. Det var hr. Holger K. Nielsen, og jeg synes også, det var meget fornuftige betragtninger, hr. Holger K. Nielsen havde, for man kan jo komme i den situation, at Sikkerhedsrådet låser sig selv, og at en humanitær katastrofe så kan udvikle sig, fordi det låser sig selv med et veto.

Og jeg synes, det er fuldstændig rigtigt, at i forbindelse med reform af arbejdet skal man også se på, hvor meget vægt der kan ligge på et veto og vetoretten, for det lykkedes jo Rusland at nedlægge et veto, så Kosovoindsatsen for at sikre kosovoerne jo ikke fandt sted med FN, fordi Rusland havde nedlagt veto.

Her vil jeg godt gøre opmærksom på, at det indgår i high level-gruppens arbejde at se på den situation.

Og jeg vil minde om Kofi Annan, som den 23. september 2003 i FN's Generalforsamling, altså ved sidste års Generalforsamling, selvfølgelig vendte sig imod Preemptive Use of Force, altså at man brugte styrke, før faren havde krystalliseret sig og var blevet immanent.

Men så siger han, at det ikke er nok at afsvære eller gå imod unilateralismen. Det er det ikke, for så er vi altså samtidig nødt til at se på de bekymringer, som får en stat til at føle sig sårbar, siden det er denne sårbarhed og disse bekymringer, der får staten til at handle ensidigt. Vi må vise, at disse bekymringer kan vi og vil vi løse så effektivt som muligt gennem kollektiv handling.

Kl. 13.45

Det synes jeg er nogle kloge betragtninger fra Kofi Annan, for man kan ikke bare ignorere, hvis et land siger, at her synes vi virkelig, vi har et problem, vi føler os faktisk meget utrygge. For hvis man skal undgå, at det land så handler selv for ikke at blive løbet over ende, så skal man altså også i FN's Sikkerhedsråd være hurtigere til at lytte og tidligere ude. Det indgår også i high level-gruppens arbejde, hvordan man får løst den situation, og jeg synes, det er nogle kloge betragtninger fra Kofi Annan.

Hr. Jeppe Kofod var også inde på, at folkeretten skal ajourføres til moderne tid. Det er FN i gang med, og det er vi enige i. Folkeretten er jo faktisk blevet ajourført efter de erfaringer, man har fået i tidens løb. Den blev også ajourført efter anden verdenskrig, og den blev ajourført efter Vietnamkrigen, og den trænger også til ajourførelse nu.

Så var der uenighed mellem hr. Jann Sjørnsen og hr. Jeppe Kofod omkring fælles EU-politik i FN, og hr. Peter Skaarup var også imod den. Jeg vil godt understrege, at dette betyder, at EU's medlemslande i New York skal forsøge at nå til en fælles holdning. Kan man ikke nå til en fælles holdning, jamen så kan man ikke det. Men det er faktisk ikke noget nyt. Det har faktisk været sådan, vi har arbejdet hele tiden. F.eks. under det danske formandskab var det en pligt for den

danske EU-ambassadør i New York at prøve at få en fælles holdning skabt mellem de forskellige faste repræsentanter i New York.

Jeg synes da, det er udmærket, at hvis vi er flere, der er blevet enige, så vejer vi også tungere til, først med de danske, så med de europæiske synspunkter og holdninger. Det kan vi da kun være interesseret i. Forsøget gøres, men naturligvis er det ikke bindende, da udenrigspolitikken ikke bindes af andre, men det er da altid klogt at se, om man kan blive enige, før man møder den større forsamling.

Jeg tror også, man skal være opmærksom på – det var hr. Jeppe Kofod også inde på – ulandsbistanden og handelen, og det er jo fuldstændig rigtigt. Nu er handelspolitikken ikke en del af Sikkerhedsrådet, men det er jo en del af Do-harunden og WTO. Der arbejder vi jo også for, at der skal komme et gennembrud.

For det første fik vi jo op til Monterrey EU's ulandsprocent til at stige. Det, der ligger meget fornuftigt i vedtagelsen, er det internationale arbejde for den, for det betyder jo langt mere, at de store lande giver mere, end hvis vi runder op med 0,1 pct. eller 0,15, eller hvor meget vi nu skal runde op med. Derfor fik vi den europæiske bistandsprocent, bl.a. ved en kraftig indsats fra Danmark, løftet til 0,39 i Monterrey, og amerikanerne lagde jo 50 pct. til også under indtryk af Monterrey. Det, der er det afgørende her, er at få øget den procent yderligere op mod de 0,7, hvor Danmark jo er et af de fem lande – fem lande i verden – som ligger over de 0,7.

Så er fru Pia Christmas-Møller inde på kvinder under konflikter. Jeg synes, det er et meget vigtigt tema. Det er et tema, som er meget væsentligt for regeringen, fordi vi i en række af vores tids konflikter kan konstatere, at kvindekroppen trods politiske, religiøse, etniske, geografiske, økonomiske og andre forskelle er inddraget som en del af slagmarken ved systematiske voldtægter, bortførelser og tvungne graviditeter uden efterfølgende retsforfølgelse. Jeg kan nævne Rwanda, Bosnien, Østtimor og Sierra Leone som eksempler, og det er altså kvindernes position og den offerrolle, de kommer i under væbnede konflikter.

Det mener jeg faktisk man skal se meget alvorligt på, og derfor vil vi arbejde for, at internationale organisationer, altså også FN, lægger mere vægt på at fremme ligestillingsaspektet i forbindelse med deres humanitære bistand, inklusive støtte til særlige beskyttelsesforanstaltninger mod krænkelse af kvinders menneske-

rettigheder og andre forhold, der bringer kvinder i fare i krisesituationer. Jeg synes, det er meget relevant, og jeg er glad for, at det er blevet taget op.

Til hr. Morten Helveg Petersens 55 forslag vil jeg sige, at der er vi jo i vidt omfang enige. Jeg kan nævne den radikale bemærkning om failed states – fuldstændig enig. Bemærkningen om formynderskabsrådet – fuldstændig enig. Bemærkningen om verdensmiljøorganisationen – fuldstændig enig. Jeg mener, UNEP skal opgraderes til at være en rigtig organisation, som så kan samordne og sammenfatte de forskellige miljødele af FN's virksomhed.

Og til sidst vil jeg svare hr. Søndergaard, som jo havde et konkret spørgsmål, resten var jo polemik: Hvorfor er det kun Afrika, der er nævnt, når jeg nævner millenniummålene? Ja, det af den simple grund, at man kun kan regne med, at det er Afrika, der ikke når millenniummålene, og derfor ville det såmænd ikke være særlig begavet, om jeg havde nævnt alle dem, man regner med når millenniummålene, idet man regner med, at Asien når millenniummålene. Så derfor siger vi, det er Afrika, der virkelig er et problem, som vi derfor også vil fokusere på i 2005-mødet.

Jeg takker for den brede opbakning. Det er meget væsentligt, at vi fører en bred dansk udenrigspolitik på den globale scene, og jeg ser frem til samarbejdet med Folketinget, hvis og når vi bliver medlem af Sikkerhedsrådet.

Kl. 13.50

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Det er lige en bemærkning til ministerens polemik omkring ulandsbistanden. Det var sådan set regeringens forslag, det, der er lavet sammen med Socialdemokraterne og Radikale, som tog det tema op. Og så bebrejde os, at vi tager det ind i vores, synes jeg er at skyde ved siden af.

I det hele taget vil jeg sige om den brede enighed omkring de her vedtagelser, at jeg kunne da også have ønsket mig, at der var en meget bred enighed. Men det forekommer da ærlig talt lidt umuligt, når regeringen går i enrum med Radikale og Socialdemokrater og forhandler en vedtagelse, som man så bare regner med, at vi uden videre skal stemme for. Det er jo ikke en måde at forhandle på, hvis man ønsker en bred enighed omkring FN-politikken. Når dertil så kommer, at der er punkter, man ved vi andre er uenige i, forekommer det da rimelig klart, at der ikke kan blive enighed omkring FN-politikken.

Jeg kunne også ønske mig, at vi kunne have fået en bredere enighed, men det havde da forudsat en helt, helt anderledes forhandlingstilgang fra regeringen og fra Radikale og fra Socialdemokraterne i forhold til de andre partier i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Det er jeg kun glad for at høre. Så kan vi jo måske næste gang få en bredere opbakning omkring FN-politikken.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hvad skal det betyde? Betyder det, at det er et løfte om, at man vil forhandle reelt næste gang? Eller er det bare noget sniksnak, som jeg har hørt så mange gange tidligere?

Jeg synes da, det er vigtigt at få afklaret, om regeringen og Radikale og Socialdemokraterne reelt ønsker en bred enighed også om FN-politikken og Danmarks rolle i Sikkerhedsrådet, når vi får den plads.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jamen selvfølgelig ønsker vi da det. Jeg er da ked af at høre, hvis der er gået noget galt under forhandlingerne. Men den 28. maj 2003 kunne vi altså lave en vedtagelse, som stort set har de samme elementer som det, der er foreslået nu.

Og jeg forstår på hr. Holger K. Nielsen, at hvis der havde været et andet forhandlingsforløb, havde det måske været muligt for hr. Holger K. Nielsen at tilslutte sig. Det håber jeg så vi kan finde ud af næste gang.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KD):

Vi må se, hvordan det så går næste gang.

Det, der jo i virkeligheden også gjorde, at jeg bad om en kort bemærkning, var netop, at udenrigsministeren lidt skosede SF, Enhedslisten og Kristendemokraterne, når det gælder det at inddrage spørgsmål omkring udviklingsbistanden. Mit synspunkt er præcis det samme som hr. Holger K. Niensens i denne her sammenhæng, at det ikke er så mærkeligt, når regeringspartierne, S og R jo altså også har inkluderet det i sit forslag til vedtagelse.

Så det er jo ikke så mærkeligt, at vi andre, lige præcis når det gælder spørgsmålet om at øge bistanden internationalt set, også har det syns-

punkt, at vi burde altså selv gå foran og starte med at feje for egen dør og hæve vores bistand og få den op på 1 pct. af BNI, som den har været tidligere.

Så det var såmænd bare den bemærkning, jeg ikke synes var helt rimelig, da udenrigsministeren sagde, at det dog var forunderligt, at det tema blev så centralt, som det rent faktisk blev.

Så takker jeg i øvrigt for det fortolkningsbidrag, som jeg betragter det som, at EU skal tale med én stemme i Sikkerhedsrådet i forhold til det, hr. Jeppe Kofod sagde tidligere i debatten, da han sagde, det kunne endegyldigt betyde, at EU som sådan skulle være medlem af Sikkerhedsrådet. Jeg forstår, at det lægger udenrigsministeren ikke i den sidste pind, og det synes jeg sådan set var et udmærket fortolkningsbidrag til den del af debatten.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Nej, hvad der vedrører EU i Sikkerhedsrådet, har ikke noget med den sidste pind at gøre. Det er en koordinationsforpligtelse, vi allerede har. Jeg tror, det er pind nummer to, der drejer sig om reformen af Sikkerhedsrådet.

Det kan jo indgå i reformarbejdet, men vil nok have lange udsigter, før Frankrig og England afleverer deres plads i Sikkerhedsrådet til EU's skiftende formænd. Men det er da klart, det kan indgå i reformarbejdet. Men det er pind nummer to. En stemme er koordinationsforpligtelsen.

Jeg er også glad for den forsonlige tone fra hr. Jann Sjursen. Det ser jo lovende ud for den endnu bredere opbakning omkring Danmarks rolle i FN og vores politik i FN.

Nu vil jeg altså stadig væk have lov at sige, at jeg synes faktisk, at den første del af dagens debat skuffede mig meget, fordi man netop prøvede at drille. Først hr. Jeppe Kofod med ulandsbistanden. Vi ligger blandt de fem lande i verden, der ligger højest. Vi har været med til at trække EU frem i forbindelse med Monterrey. Vi er det land i Sikkerhedsrådet, der ligger højest. Så jeg synes faktisk ikke, det var rimeligt at gøre det til hovedemnet i forbindelse med det store, brede arbejde, der ligger i Sikkerhedsrådet. Men jeg er glad for den tone, der ligger nu, i retning af at vi ønsker faktisk at få større bredde, en bredde svarende til 28. maj 2003. Det er jeg glad for, det ønsker jeg også.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil blot bede udenrigsministeren hjælpe mig med en politisk vurdering.

Hvis Danmark nu yderligere nedsætter udviklingsbistanden med en halv promille f.eks., vil vi stadig væk ligge blandt de lande i verden, der giver mest. Det vil vi stadig væk gøre. Mener udenrigsministeren, at det i den situation vil være lettere for Danmark at overtale andre til at sætte deres udviklingsbistand op, eller mener udenrigsministeren, at det i den situation vil være sværere at overbevise andre lande om at sætte deres udviklingsbistand op? Det er et rent politisk vurderings spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg kan jo på baggrund af erfaringen give en politisk vurdering, fordi Danmark faktisk var med til at trække bistanden op for EU i forbindelse med Monterrey. På det tidspunkt havde vi jo indfriet vores valgløfte om at skære 1,5 mia. kr., hvorefter ulandsbistanden er fastfrosset og PL-reguleret. Den er skåret den ene gang, derefter er den PL-reguleret.

Det var sket på det tidspunkt, hvor vi skulle forberede EU's holdning til Monterrey, og der er ingen, der har anført over for Danmark, at vi ikke kunne tillade os at skære. Fordi vi ligger helt i front i EU, ville det være et absurd argument, hvis lande, der ligger langt bagefter, siger, at vi ikke må røre ved den, samtidig med at man ikke selv bevæger sig. Så vi har faktisk stadig væk den samme styrke i de forhandlinger. Det ville da også være mærkeligt andet, når vi ligger i front og f.eks. også er det land i Sikkerhedsrådet, der giver mest.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil godt stille udenrigsministeren et andet spørgsmål omkring EU.

Kan udenrigsministeren bekræfte, at i efteråret 2002 traf EU en beslutning – det kan være, udenrigsministeren ikke ved det, så kan vi finde ud af det på anden måde – og da var det Danmarks holdning, at Danmark arbejdede for, det fik vi i hvert fald at vide, at der skulle vedtages en resolution, som fordømte stening af kvinder i Iran, men at der i EU-kredsen var lande, der satte sig imod det, og at resultatet blev, at hverken EU eller Danmark fremsatte en specifik resolution, der fordømte stening af kvinder i Iran?

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg kan ikke huske den konkrete debat, men det er ligegyldigt, for problematikken kan jeg godt.

Det, det drejede sig om, var konkret at undgå, at kvinder bliver stenet i Iran. Man har altså to måder:

Man kan lave en resolution, hvor man for-dømmer det, og så kan landet blive rasende over det og sige, at det skal man ikke blande sig i. Det er risikoen ved den ene metode.

Den anden metode er den diplomatiske metode, hvor man sikrer sig det måske som mod-ydelse. Nu kan jeg ikke huske den konkrete situation, men jeg kender problematikken. Så udstiller man ikke Iran på verdensscenen, men Iran lover ikke at stene. Iran har jo lavet moratorium på steningerne.

Hvis hr. Søren Søndergaard vil have flere detaljer, skal vi jo tage det et andet sted end her. Men det, der har været det væsentlige, har jo selvfølgelig helt givet været at sikre de konkrete kvinder, som der var debat om på det tidspunkt, og så vidt jeg erindrer, sagt til hr. Søren Søndergaard, så lykkedes det at forhindre steningerne.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Hr. Jeppe Kofod som ordfører i anden omgang.

Jeppe Kofod (S):

Jeg vil også sige tak for besvarelsen af de spørgsmål, der er stillet til udenrigsministeren her i debatten. Jeg tror, det er utrolig vigtigt, som udenrigsministeren nævnte, at der er bred tilslutning til de principper, vi har for det danske medlemskab af FN's Sikkerhedsråd, men også for FN-politikken generelt.

Her noterede jeg mig også, at udenrigsministeren sagde, at vi jo skal varetage interesser. Vi er jo valgt. Vi er en del af en valggruppe, men vi er sådan set vel også, og det skal jeg måske have udenrigsministeren til at bekræfte, fælles nordisk kandidat til FN's Sikkerhedsråd.

Det er jo sådan, at der er en systematik i, at de nordiske lande er repræsenteret i FN's Sikkerhedsråd – en systematik, som er vigtig at bevare, fordi vi i de nordiske lande jo traditionelt sætter de her problemstillinger om udviklingsbistand, om at håndtere bløde sikkerhedstrusler meget højt på dagsordenen i FN, og det mener jeg man skal gøre fremover.

Så nævnte udenrigsministeren splittelsen omkring Irak. Her vil jeg også gerne takke for kommentaren og blot opfordre til, at man i den for-

bindelse støtter generalsekretæren, Kofi Annan, og det high level-panel, som udenrigsministeren har nævnt flere gange, i deres arbejde med at reformere og effektivisere FN's Sikkerhedsråd, fordi det jo er en kendt sag, at Irakkrigen splittede FN, og at FN i den grad kom til at stå meget svagt, og at nogle lande og nogle politikere nærmest afskrev FN og FN's Sikkerhedsråd som rammen for at håndtere globale trusler. Det synes jeg er meget ærgerligt.

Så vil jeg også gerne sige om diskussionen om fremtidens FN, at jeg tror, det er meget vigtigt, også når Danmark bliver medlem af Sikkerhedsrådet – udenrigsministeren nævnte det – at man vel især fokuserer på Afrika. Det synes jeg er meget, meget vigtigt.

Kl. 14.00

Vi ved også godt, at mange af de forfærdelige humanitære konflikter i dagens verden netop finder sted i Afrika. Der tror jeg, det er vigtigt, at Danmark arbejder for et princip, hvor det nogle gange kan være mere kriminelt ikke at gribe ind for at stoppe overgreb på mennesker, krænkelse af menneskerettigheder, end det er at gribe ind.

Det er meget vigtigt, at man respekterer menneskerettighederne, og jeg tror, det er vigtigt specielt i Afrika, hvor interessen jo ikke er så stor som i forhold til andre dele af verden, eksempelvis Mellempøsten.

Så vil jeg også gerne takke for, at udenrigsministeren nævnte reformbestrebelse. Jeg ved godt, at det ikke eksplicit er knyttet til Danmarks medlemskab af FN's Sikkerhedsråd. Men det er klart, at Danmark får en platform som medlem af FN's Sikkerhedsråd til at hjælpe reformarbejdet og effektiviseringsarbejdet, som bl.a. Kofi Annan har sat sig i spidsen for, og i den forbindelse synes jeg, det er vigtigt, at man tager det meget alvorligt, og at man kigger på konkrete forslag.

Jeg har noteret, at udenrigsministeren er enig i, at antallet af permanente medlemmer i Sikkerhedsrådet bør udvides ikke bare med Tyskland og Japan, men også med udviklingslande, at der skal være en mere regional repræsentation i Sikkerhedsrådet for at give det en større vægt og legitimitet i arbejdet, men også som udenrigsministeren nævnte, at man bør arbejde for større konnektion i EU-synspunkterne i Sikkerhedsrådet både på åbne og lukkede sikkerhedsrådsmøder. Det synes jeg ville være helt fornuftigt.

Man skal også begrænse adgangen til veto, f.eks. ved at man motiverer brug af veto med

FN-pagten, eller at man kommer med skriftlig motivation for brug af veto. Det ville i hvert fald gøre arbejdet meget bedre. Man kan nævne en lang række andre reformforslag, som jeg tror det er vigtigt at Danmark arbejder for.

Der er en sag, som FN's Sikkerhedsråd meget snart skal tage stilling til, og det er det forhold, at amerikanske soldater, der gør tjeneste i FN-operationer, jo har en undtagelse fra at kunne blive retsforfulgt ved straffedomstolen. Der ved jeg, at FN's Sikkerhedsråd skal tage stilling til spørgsmålet meget snart.

Sidste år var EU splittet i spørgsmålet, og jeg vil gerne høre, hvad udenrigsministerens holdning er til det spørgsmål: skal man forlænge en undtagelse, hvor amerikanske soldater ikke er omfattet af domstolen, og hvor de ikke kan blive retsforfulgt for krigsforbrydelser af domstolen. Det skal man jo stemme om meget snart i FN's Sikkerhedsråd, og jeg vil gerne høre, hvad den danske regerings holdning er til det, og hvad man arbejder for også i forhold til EU-kredsen.

Så vil jeg også bare afslutningsvis kvittere også over for fru Pia Christmas-Møller og andre ordførere, der jo nævnte vigtigheden af, at der er bred tilslutning til de principper, som vi står bag, når det gælder Danmarks medlemskab af Sikkerhedsrådet og Danmarks FN-politik. Der synes jeg, det er meget nødvendigt, at vi kan samles bredt i Folketinget uanset de andre ting, som vi er uenige om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 102 af Jeppe Kofod (S), Troels Lund Poulsen (V), Pia Christmas-Møller (KF) og Morten Helveg Petersen (RV) (*se side 10991*) vedtoges med 73 stemmer (V, S, KF og RV) mod 14 (DF); 9 (SF, EL og KD) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag til vedtagelse nr. V 103 af Jann Sjørnsen (KD), Holger K. Nielsen (SF) og Søren Søndergaard (EL) (*se side 10995*).

Forslag til vedtagelse nr. V 104 af Peter Skaarup (DF) (*se side 11002*).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

27) Forespørgsel nr. F 56:

Forespørgsel til udenrigsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om Danmarks bidrag til kampen mod klyngebomber?«

Af Søren Søndergaard (EL), Jeppe Kofod (S), Lily Søvnald (SF), Morten Helveg Petersen (RV) og Jann Sjørnsen (KD).

(Forespørgslen anmeldt 20/4 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 23/4 2004).

Kl. 14.05

Begrundelse

Tredje næstformand (Kaj Ikkast):

Hvis det kun er for at snakke, man er her, så må jeg bede om, at man går ud i lokalerne ved siden af, så de, der vil være med i debatten, kan være herinde og høre, hvad der bliver sagt. Nu er det lige ved, at man kan tale uden hørevern.

Søren Søndergaard (EL):

Tak, hr. formand.

Som begrundelse for denne her forespørgsel vil jeg godt oplæse en lille passage, som stod i Politiken den 18. marts 2004, som lød som følgende:

»Abdallah Yaqoob på seks år sov, da engelske soldater fredag 25. marts sidste år angreb Hay al-Zeitun-kvarteret i den irakiske by Basra med klyngebomber.

Granatsplinter fra klyngebomberne røg ind gennem vinduet og skar Abdallahs venstre arm næsten af og flånsede hans mave åben. Det lykkedes familien at flygte til hospitalet og redde Abdallahs liv, men armen stod ikke til at redde.

Soldaterne brugte klyngebomber, fordi irakiske soldater gemte sig i Abdallahs kvarter i millionbyen Basra i de første dage af den USA-lede krig mod Iraks diktator Saddam Hussein.

Menneskerettighedsorganisationen Human Rights Watch har opgjort, at mindst 1.000 civile irakere blev dræbt af klyngebomber under Irak-krigen. Antallet af sårede er ukendt. Abdallahs venstre arm er begravet i nærheden af familiens hus i Basra.«

Besvarelse

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Lad mig starte med at slå fast, at den lemlæstelse, som Abdallah har været udsat og er offer for,